

THE STAIRWAY TO HEAVEN

בראשית כח¹⁰ וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּעַר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה: ¹¹ וַיִּפְּגַע בַּמָּקוֹם וַיִּלָּן שָׁם כִּי־בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשָּׁם מֵרֵאשִׁיתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא: ¹² וַיַּחְלֹם וְהִנֵּה סֹלֶם מֻצָּב אֶרְצָה וְרֵאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאָכָי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ: ¹³ וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ וְאֵלֵהֶי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנָּה וּלְזַרְעֶךָ: ¹⁴ וְהִנֵּה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְרַיִם הָאָרֶץ וּפְרֻצֹת יָמָה וְקִדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ: ¹⁵ וְהִנֵּה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרֹתֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר־תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתֶיךָ אֶל־הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעְזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם־עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לְךָ: ¹⁶ וַיִּיקֹץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי: ¹⁷ וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מִה־נִּזְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם־בַּיִת אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם: ¹⁸ וַיִּשְׁכֹּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת־הָאֲבָן אֲשֶׁר־שָׁם מֵרֵאשִׁיתָיו וַיִּשָּׁם אֹתָהּ מִצְבָּה וַיִּצַק שָׁמֹן עַל־רֵאשֶׁהָ: ¹⁹ וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בַּיֵּת־אֵל וְאוּלָם לֹו שֵׁם־הָעִיר לְרֵאשִׁנָּה: ²⁰ וַיִּזְדַּר יַעֲקֹב נֶדָר לֵאמֹר אִם־יְהִיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן־לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לִלְבָּשׁ: ²¹ וְשָׁבַתִּי בְשָׁלוֹם אֶל־בַּיִת אָבִי וְהִיָּה יְהוָה לִי לֵאלֹהִים: ²² וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי מִצְבָּה יְהִיָּה בַּיִת אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶּן־לִי עֲשֶׂר אֶעֱשֶׂרנִי לְךָ:

Gen 28:10 And Jacob went out from Beer-sheba, and went toward Haran. 11 And he lighted upon the place, and tarried there all night, because the sun was set; and he took one of the stones of the place, and put it under his head, and lay down in that place to sleep. 12 And he dreamed, and behold a ladder set up on the earth, and the top of it reached to heaven; and behold the angels of God ascending and descending on it. 13 And, behold, the LORD stood beside him, and said: 'I am the LORD, the God of Abraham thy father, and the God of Isaac. The land whereon thou liest, to thee will I give it, and to thy seed. 14 And thy seed shall be as the dust of the earth, and thou shalt spread abroad to the west, and to the east, and to the north, and to the south. And in thee and in thy seed shall all the families of the earth be blessed. 15 And, behold, I am with thee, and will keep thee whithersoever thou goest, and will bring thee back into this land; for I will not leave thee, until I have done that which I have spoken to thee of.' 16 And Jacob awaked out of his sleep, and he said: 'Surely the LORD is in this place; and I knew it not.' 17 And he was afraid, and said: 'How full of awe is this place! this is none other than the house of God, and this is the gate of heaven.' 18 And Jacob rose up early in the morning, and took the stone that he had put under his head, and set it up for a pillar, and poured oil upon the top of it. 19 And he called the name of that place Beth-el, but the name of the city was Luz at the first. 20 And Jacob vowed a vow, saying: 'If God will be with me, and will keep me in this way that I go, and will give me bread to eat, and raiment to put on, 21 so that I come back to my father's house in peace, then shall the LORD be my God, 22 and this stone, which I have set up for a pillar, shall be God's house; and of all that Thou shalt give me I will surely give the tenth unto Thee.'

RASHI

- 10 ויצא יעקב מבאר שבע - לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו? אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה וכן) רות א ז) ותצא מן המקום, האמור בנעמי ורות: וילך חרנה- יצא ללכת לחרן:
- 11 ויפגע במקום - לא הזכיר הכתוב באיזה מקום אלא במקום הנזכר במקום אחר, הוא הר המוריה שנאמר בו) לעיל כב ד) וירא את המקום מרחוק:
כי בא השמש - היה לו לכתוב ויבא השמש. כי בא השמש, משמע ששקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה כדי שילין שם:
- וישם מראשותיו - עשאן כמין מרזב סביב לראשו שהיה ירא מפני חיות רעות. התחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו, וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר) פסוק יח) ויקח את האבן אשר שם מראשותיו:
וישכב במקום ההוא - לשון מיעוט באותו מקום שכב, אבל ארבע עשרה שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה:
- 12 עולים ויורדים - עולים תחלה ואחר כך יורדים, מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו:
- 13 ניצב עליו- לשמרו::
- 16 ואנכי לא ידעתי - שאילו ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה :
- 21 והיה ה' לי לאלוהים - שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרעי, כמו שנאמר) פסוק טו) אשר דברתי לך, והבטחה זו הבטיח לאברהם, שנאמר) שם יז ז) להיות לך לאלוהים ולזרעך אחריד:

RAMBAN

- 21 והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוהים עולים ויורדים בו- הראהו בחלום הנבואה כי כל הנעשה בארץ נעשה על ידי המלאכים והכל בגזרת עליון עליהם, כי מלאכי אלוהים אשר שלח ה' להתהלך בארץ לא יעשו קטנה או גדולה עד שובם להתיצב על אדון כל הארץ לאמר לפניו התהלכנו בארץ והנה יושבת בשלוח או מלאה חרב ודם, והוא יצווה עליהם לשוב לרדת בארץ ולעשות דברו: והראהו כי הוא יתברך נצב על הסלם ומבטיחו ליעקב בהבטחה גדולה, להודיע שהוא לא יהיה ביד המלאכים אבל יהיה חלק ה' ויהיה עמו תמיד, כמו שאמר והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך, כי מעלתו גדולה משאר הצדיקים שנאמר בהם) תהלים צא יא): כי מלאכיו יצווה לך לשמרך בכל דרכיך:

- 21 והיה ה' לי לאלוהים - איננו תנאי כדברי רש"י, אבל הוא נדר, וענינו אם אשוב אל בית אבי אעבוד השם המיוחד בארץ הנבחרת במקום האבן הזאת שתהיה לי לבית אלוהים ושם אוציא את המעשר .